

Kazanım: Millî kalkınma hamlelerinin nedenlerini ve sonuçlarını analiz eder. Bu özet; millî kalkınma hamlesi kavramını, Türkiye İktisat Kongresi ile Misak-ı İktisadi kararlarını, Cumhuriyet'in öncü girişimcilerini, hamlelerin yavaşlama nedenlerini ve günümüzdeki yerli-millî projeleri kapsar.

ÖNEMLİ KAVRAMLAR

Millî kalkınma hamlesi · Ekonomik bağımsızlık · Türkiye İktisat Kongresi · Misak-ı İktisadi · Yerli üretim · Sanayileşme · Dışa bağımlılık · AR-GE · Yenilikçilik (inovasyon) · Millî Teknoloji Hamlesi · İHA ve SİHA · TUSAŞ · Üretkenlik · Vatanseverlik

1 MİLLÎ KALKINMA HAMLESİ NEDİR?

Millî kalkınma hamleleri; bir ülkenin **ekonomik ve sosyal bağımsızlığını güçlendirmek, üretim kapasitesini artırmak ve çağdaş bir devlet yapısına ulaştırmak** amacıyla yapılan planlı ve kapsamlı girişimlerdir.

Türkiye'de millî kalkınma hamleleri, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde başlayan sanayileşme ve yerli üretimi artırma çabalarının **devamı niteliğindedir**. Millî Mücadele'den sonra ekonomik bağımsızlığı güçlendirmek ve ülkeyi kalkındırmak amacıyla **daha planlı ve kapsamlı** şekilde uygulanmıştır.

MİLLÎ KALKINMA HAMLELERİNİN AMACI

EKONOMİK BAĞIMSIZLIK

Siyasi bağımsızlığı desteklemek

YERLİ ÜRETİM

İhtiyacı kendi imkânlarıyla karşılamak

ÜRETİM KAPASİTESİ

Fabrika ve tesisleri çoğaltmak

ÇAĞDAŞ DEVLET

Güçlü ve modern bir yapıya ulaşmak

2 KALKINMA HAMLELERİNE NEDEN İHTİYAÇ DUYULDU?

Savaş yıllarında ülkede **üretim düşmüştü**, sanayi tesisleri yetersiz kalmış ve ülke ekonomisi büyük ölçüde **dışa bağımlı** hâle gelmiştir. Bu tabloyu değiştirmek için Türkiye'nin ekonomik bağımsızlığını güçlendirmek, yerli üretimi artırmak ve **millî bir ekonomi politikası** oluşturmak amacıyla çeşitli çalışmalar yapılmıştır.

ANA FİKİR: Bu doğrultuda millî kalkınma hamlelerine önem verilmiş; **SİYASİ BAĞIMSIZLIĞIN EKONOMİK BAĞIMSIZLIKLA DESTEKLENMESİ** ve ülkenin çağdaş, güçlü bir devlet hâline gelmesi amaçlanmıştır.

- Savaşlar yüzünden **üretim azalmıştı**.
- Sanayi tesisleri **yetersizdi**.
- Ekonomi büyük ölçüde **dışa bağımlıydı**.
- Ülkenin **yerli ürüne ve fabrikaya** ihtiyacı vardı.

3 TÜRKİYE İKTİSAT KONGRESİ VE MİSAK-I İKTİSADİ (1923)

Yeni kurulan Türk devletinin ekonomi politikasını belirlemek amacıyla **17 Şubat – 4 Mart 1923** tarihleri arasında **İzmir’de, Mustafa Kemal öncülüğünde Türkiye İktisat Kongresi** toplanmıştır. Kongrede alınan kararlar **“Misak-ı İktisadi (Ekonomik And)”** kararları olarak kabul edilmiştir.

MİSAK-I İKTİSADİ · 4. MADDE: “Türkiye halkı, sarf ettiği eşyayı **MÜMKÜN MERTEBE KENDİ YETİŞTİRİR**. Çok çalışır; vakitte, servette ve ithâlâtta **İSRAFTAN KAÇAR**. Millî üretimi temin için icabında geceli gündüzlü çalışmak temel ilkedir.”

KAVRAM	4. MADDEDEKİ KARŞILIĞI
Yerli üretim	“Sarf ettiği eşyayı mümkün mertebe kendi yetiştirir.”
Ekonomik bağımsızlık	“Vakitte, servette ve ithâlâtta israftan kaçır.”
Toplumsal sorumluluk	“Çok çalışır... icabında geceli gündüzlü çalışmak temel ilkedir.”

Türkiye İktisat Kongresi’nin 4. maddesi, **yerli üretimi artırmayı** ve **ekonomik bağımsızlığı sağlamayı** amaçlamıştır. Bu anlayış, sanayi hamleleri yapan girişimcilerin fabrikalar açmasıyla somutlaşmıştır.

4 VECİHİ HÜRKUŞ VE SİVİL HAVACILIK HAMLESİ

Vecihi Hürkuş, 1933 yılında sivil havacılığı tüm ülke geneline yaymak için girişimde bulunmuştur. Amacı, Türk sivil havacılığını yurdun bütün bölgelerine yayarak onu **“halkın malı”** hâline getirmektir.

KAYNAK A · VECİHİ HÜRKUŞ’UN GEREKÇELERİ

Vecihi Bey, yerel sivil havacılık faaliyetlerini hayata geçirme niyetini kendi sözleriyle şöyle açıklamıştır:

“Bu düşüncemin gayesi Türk sivil havacılığını yurdumuzun bütün bölgelerine yaymak suretiyle halkın malı yapmak tasavvurumdur.”

“Anadolu muazzam bir ülkedir, o tarihte vilayetler arasında **ulaşım ilkel hâlde idi**. Devlet idaresinde acele yapılması gereken önemli işlerde büyük zaman kaybı oluyordu.”

“Hele **sağlık meselelerinde** acele tıbbi müdahale zorunlulukları aksıyordu, posta ve genellikle yol ulaşımsızlığı yüzünden ulaşım işleri... bağdaşır durumda değildi.”

Neden önemli? Uçaklarla ulaşım, posta ve sağlık hizmetleri hızlanacak; ormanlarımız gibi **millî servet kaynaklarımızın** bakımına da yardımcı olunabilecekti.

5 ŞAKİR ZÜMRE – İLK SİVİL SİLAH FABRİKASI

Yeni Türk devletinin **ilk sivil silah fabrikasının kurucusu** olan **Şakir Zümre**, Millî Mücadele Dönemi'nde ülkemizin savunulmasına önemli katkılar sağlamıştır. Anadolu'daki Türk birliklerine **silah ve cephe desteğinde** bulunmuş, bu hizmetlerinden dolayı **İstiklal Madalyası** ile onurlandırılmıştır.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında **yerli imkânlarla** kurduğu **Türk Sanayi Harbiye ve Madeniye Fabrikası (1925)**, kısa sürede ordunun ihtiyaçlarına cevap verecek üretim kapasitesine ulaşmıştır. Başlangıçta yabancı uzmanlardan yararlanılmış, ancak kısa süre içinde üretim süreci **Türk mühendis ve işçilere devredilmiştir**.

FABRİKADA NELER ÜRETİLDİ?

- Denizaltı su bombaları, mayın
- El bombası, aydınlatma fişekleri
- Soba, tarım aletleri, ütü, kumbara
- İleri mühendislik isteyen savunma ürünleri

ŞAKİR ZÜMRE KİMDİR?

- 1885'te Varna'da doğdu, aslen Bulgaristan Türk'ü
- Cenevre'de hukuk eğitimini tamamladı
- I. Dünya Savaşı'nda Bulgaristan Meclisi'nde milletvekiliydi
- Cumhuriyet'in ilanından sonra Türkiye'ye geldi

SONUÇ: Türk savunma sanayisinin temelleri, **TAMAMEN YERLİ SERMAYE İLE ÖZEL SEKTÖR ALANINDA**, ilk olarak 1925'te Şakir Zümre tarafından atılmıştır. 1930'lu yıllarda Türk Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri'nin ihtiyacı olan silah ve cephaneyi üretmiş; yaptığı **İHRACATLA** ülke ekonomisine de katkıda bulunmuştur.

6 NURİ KİLLİGİL – MİLLÎ MÜHİMMAT FABRİKALARI

Millî savunma sanayisinin öncülerinden **Nuri Killigil** bir askerdir. **Trablusgarp Savaşı'nda** ve **I. Dünya Savaşı'nın Kafkas Cephesi'nde** görev yapmıştır. Millî Mücadele sonrasında İstanbul'da **iki silah ve cephe fabrikası** kurmuştur.

FABRİKA	ÖNE ÇIKAN ÖZELLİKLERİ
Zeytinburnu Demir Fabrikası (1933'te faaliyete geçti)	Savunma sanayi imalatının yanı sıra soba, döküm, ateş tuğlası, seramik, matara üretti. Burada üretilen tabanca, bomba, fişek, havan ve cephaneler yabancı ülkelere satılarak ülke ekonomisine büyük katkı sağladı.
Sütlüce Silah ve Cephe Fabrikası (1938)	Zeytinburnu'ndaki fabrika kapatıldıktan sonra açıldı. Burada ithal makineler yerine yerli üretim makineleri kullanıldı.

KAYNAK C · BİR VATANSEVERİN TEZGÂHI

Dönemin bir tanığı, Nuri Killigil'i fabrikasında şöyle anlatır:

"Burada **kendi icadı** top ve tapalarından tabancaya kadar çeşitli silahlar, yine kendi icadı el bombalarından büyük top mermilerine kadar patlayıcı maddeleri yapıyordu."

"Yaptığı her mermi, doldurduğu her gülle, tezgâhtan çıkardığı her tabanca veya tapa onun gözünde **Türk Ordusu'nun biraz daha kuvvetlenmesini sağlayan mukaddes varlıklardı!**"

7 MEHMET ALİ KÂĞITÇI – KÂĞIDIN MİLLÎLEŞMESİ

Mehmet Ali Kâğıtçı, Cumhuriyet'in öncü kuruluşlarından biri olan ve kâğıt üretiminde ülkemizin ihtiyacını karşılayan **selüloz ve kâğıt fabrikasını 1934'te İzmit'te** kurmuştur. Bu tesis, **I. Beş Yıllık Kalkınma Planı** kapsamında düşünülmüş ve hayata geçirilmiştir. Fabrikada üretilen ilk kâğıt **1936** yılına aittir.

- Matbaa kâğıdı
- Gazete kâğıdı
- Mukavva ve ambalaj
- Karton ve sünger
- Birinci sınıf mukavva ve karton
- İkinci sınıf mukavva ve karton

MEHMET ALİ KÂĞITÇI'NIN SÖZÜ: “Bu toprağın emeğinin yanına bu toprağın kâğıdını koymak gerek, **YAŞAMAK İÇİN EKMEK NE İSE, DÜŞÜNMEK İÇİN KÂĞIT ODUR**. İkisini de topraklarında yetiştirmeyen milletler, eksikli olurlar.”

II. Dünya Savaşı sırasında dünya genelinde yaşanan ham madde sıkıntısı nedeniyle insanlar bu tesisin gerekliliğini anlamıştır. Gazete, dergi ve kitapların kâğıt ihtiyacını **bu fabrika karşılamıştır**.

8 NURİ DEMİRAĞ – DEMİR AĞLARLA ÖRÜLEN VATAN

Demiryolu projeleriyle tanınan **Nuri Demirağ**, sadece ulaşım değil **sanayi ve havacılığa da öncülük etmiştir**. Cumhuriyet'in ilanıyla ülkenin imar ve inşaa süreci başladığında, başta demiryolu olmak üzere farklı alanlarda müteahhitlik yapmıştır.

SOYADI NEREDEN GELİYOR?: SAMSUN-SİVAS DEMİRYOLU başta olmak üzere ülkenin bütününde yaptığı yaklaşık **1000 KM'LİK DEMİRYOLU YATIRIMLARI** nedeniyle kendisine **ATATÜRK TARAFINDAN “DEMİRAĞ” SOYADI** verilmiştir.

HAVACILIK ALANINDA

- Türkiye'nin **ilk uçak fabrikasını** kurdu.
- İlk yerli eğitim uçağı **“Nu.D-36”u** üretti.
- Yeşilköy'de **“Gök Okulu”nu** açtı.
- Gençlere pilotluk ve uçak mühendisliği eğitimi verdi.

SANAYİ VE İMAR ALANINDA

- Kâğıt üretimi ve **paraşüt** fabrikaları
- **Çimento** fabrikası
- **Demir-çelik** fabrikası
- Farklı illerde inşa ettiği evlerle ülkenin yeniden imarı

9 ZİHNİ DERİN – ÇAY TARIMININ ÖNCÜSÜ

Türkiye’de çay tarımının öncüsü Ziraat Mühendisi **Zihni Derin**, hazineye ait, eski adı “**Garal Dağı**” olan (bugün **Ziraat Botanik Bahçesi** denilen) arazide çalışmalar yapmıştır. Çalışmaları sonucunda **Rize’nin çay tarımına elverişli olduğunu kanıtlamıştır**.

SORUNUN KAYNAĞI: 1917 Ekim Devrimi’nden sonra kurulan **SOVYETLER BİRLİĞİ’NİN** sınır kapılarından serbest geçişleri durdurması sebebiyle **SARP SINIR KAPISI KAPANMIŞTIR**. Daha önce Rusya ve Romanya gibi ülkelere çalışmaya giden **Rize halkı zor durumda kalmış**, geçim zorlaşmış ve asayiş olayları artmıştır.

YIL	GELİŞME
1920	I. TBMM Hükûmeti bakanlıklar arası bir toplantı düzenledi. İktisat Bakanlığı adına katılan Ziraat Genel Müdürü Zihni Derin , Rize’nin geçim şartlarını araştırmakla görevlendirildi.
1921	Rize’de ilk narenciye, bambu ve çay fidanlığı kuruldu. Batum’dan getirilen portakal, mandalina, limon, çay ve bambu fidanları dikildi.
1924	Zihni Derin Ziraat Genel Müfettişi olarak atandı. Aynı yıl Rize ve çevresinde çay yetiştirilmesi TBMM tarafından resmî olarak kabul edildi .
1940	Çıkarılan kanunla devlet, çay üreticilerine üretilen çayların satın alınacağı garantisini verdi. Devlet desteği gelince halk çay tarımına yöneldi.
1946	Zihni Derin’in çabalarıyla Doğu Karadeniz’de çay üretimi yaygınlaştı .

BİLGİ NEREDEN GELDİ?: Zihni Derin, Ali Rıza Erten’in İktisat Bakanlığı’na sunduğu raporda yer alan “**BATUM’DA ÇAYIN YETİŞMEKTE OLDUĞU VE AYNI İKLİME SAHİP RİZE’DE DE ÇAY YETİŞTİRİLEBİLECEĞİ**” bilgisine sahipti. Rusya’dan Batum hakkında dergiler de getirtmişti.

10 DEVRİM OTOMOBİLİ (1961)

Devrim, Türkiye’de **tasarlanan ve üretilen ilk yerli otomobildir**. 200’e yakın Türk mühendis ve işçinin emeğiyle biri siyah, üçü krem renginde olmak üzere toplam **4 adet** Devrim otomobili yapılmıştır.

Üretilen 4 araçtan biri (krem renkli olan) günümüze ulaşmıştır. Şu anda **Eskişehir’de Devrim Arabası Müzesinde** sergilenen bu otomobil **hâlâ çalışır durumdadır**.

NEDEN YARIM KALDI?: Dönemin koşulları nedeniyle otomobilin **PROTOTİPİ TAMAMLANDIĞI HÂLDE SERİ ÜRETİME GEÇİLEMEMİŞTİR**. Devrim otomobili projesi **hükûmetin değişmesi** nedeniyle yarım kalmış; ayrıca **kurumlar arasındaki anlaşmazlıklar** yüzünden proje sürdürülememiştir.

11

MİLLÎ HAMLELER NEDEN YAVAŞLADI?

Türkiye, Cumhuriyet'in ilk yıllarında hızla kalkınma hamlelerine yönelmiştir. Ancak **ilerleyen yıllarda bu millî hamlelerin hızı giderek azalmıştır**. Bunun hem ekonomik hem de siyasi nedenleri vardır.

EKONOMİK NEDENLER

- II. Dünya Savaşı yıllarında üretim azaldı, bütçe zorlandı, yeni yatırımlara kaynak ayrılamadı.
- Ham madde temininde güçlük yaşandı; fabrikalar tam kapasite çalışamadı.
- Savaş sonrası ülke **dış ülkelerin yardımlarına** ihtiyaç duydu.
- Ucuz ve hazır **ithal ürünler** yerli üreticinin rekabet gücünü azalttı, bazı girişimler kapandı.
- Uzun vadeli finansman kaynakları ve teknolojik altyapı yetersizdi.

SİYASİ VE TOPLUMSAL NEDENLER

- 1950'li yıllarda özel sektörün payı artırıldı ama özel sektör büyük yatırımlar için **yeterince güçlü değildi**.
- Hükümetler değiştikçe **kalkınma politikaları da değişti**; bazı projeler yarım kaldı.
- Eğitim ve bilim alanındaki gelişmeler yetersiz kaldı; **nitelikli mühendis ve teknik eleman sayısı sınırlıydı**.
- **Askerî müdahaleler** siyasi istikrarsızlığa yol açtı, yatırım ortamını olumsuz etkiledi.

AKLINDA KALSIN: Kalkınma; **UZUN VADELİ, KARARLI VE SÜREKLİ** bir planlama ister. Planlama kesintiye uğrayınca en iyi projeler bile (örneğin **DEVİRİM OTOMOBİLİ**) yarım kalabilir.

12

AR-GE, YENİLİKÇİLİK VE TEKNOFEST

Türkiye, millî kalkınma hamleleri kapsamında yerel ve ulusal kabiliyetlerini **AR-GE çalışmalarıyla** ortaya koymaya büyük önem vermektedir. Bu faaliyetler sayesinde belirli bir **bilgi ve teknoloji birikimi** kazanılmıştır.

AR-GE (ARAŞTIRMA GELİŞTİRME)

İnsan, kültür ve toplumun bilgisinden oluşan **bilgi dağarcığının artırılması** ve bu dağarcığın yeni uygulamalar tasarlamak üzere kullanılması için **sistematiik bir temelde** yürütülen çalışmalardır.

Örnek: Yeni bir yerli motor üzerinde yapılan laboratuvar çalışmaları.

YENİLİKÇİLİK (İNOVASYON)

Ürün, metot, hizmet gibi **yeni fikirlerin değer üreten çıktılara dönüştürülmesidir**.

Örnek: Bir fikrin ürüne çevrilip piyasaya sunulması.

DESTEKLEYEN KURUMLAR: **KOSGEB** (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı) ve **TÜBİTAK** (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu) gibi kurumlar; girişimciliği teşvik etmek, **KOBİ'LERİ** güçlendirmek ve AR-GE çalışmalarını ticarileştirmek için hibe ve destek programları sunar.

TEKNOFEST (Havacılık, Uzay ve Teknoloji Festivali), **Türkiye Teknoloji Takımı Vakfı (T3 Vakfı)** ile **T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının** öncülüğünde her yıl düzenlenir. Amacı; gençlerin bilim ve teknolojiye ilgisini artırmak, onları **yerli ve millî üretime yönlendirmek** ve yenilikçi projeler geliştirmeleri için teşvik etmektir. Öğrenciler ve girişimciler; **insansız hava araçları, robotik, yapay zekâ, uzay teknolojileri, çevre ve enerji sistemleri** gibi birçok alanda yarışmalara katılır.

13 GÜNÜMÜZÜN MİLLÎ KALKINMA HAMLELERİ

Günümüzde bilim, teknoloji ve sanayide gerçekleştirilen atılımlar **Misak-ı İktisadi'nin hedefini sürdürmekte** ve Türkiye'nin **küresel bir güç** olma yolunda ilerlemesine katkı sağlamaktadır.

PROJE / KURUM	NE İŞE YARAR?	YIL
İHA (TUSAŞ)	Pilotu bulunmayan, uzaktan kumanda ile yönetilen hava aracı. Keşif, gözetleme, istihbarat ve silahlı görevlerde TSK'nin etkinliğini artırdı.	İlk uçuş 2010
SİHA (TUSAŞ)	İnsansız hava araçlarının silahlandırılmış türü. Yurt dışına ihracı ülkeye döviz girdisi sağlar, uluslararası itibarı güçlendirir.	İlk üretim 2014
KAAN (TUSAŞ)	Yerli ve millî imkânlarla geliştirilen 5. nesil millî muharip uçak . Hava sahasının kontrolü ve güvenliği için büyük önem taşır.	İlk uçuş 2024
MİLGEM	Millî gemi projesi: savaş gemisi inşası, kıyı operasyon yeteneklerinin güçlendirilmesi, denizaltı mücadelesi, erken uyarı.	İlk gemi 2008
TCG Anadolu	Türkiye'nin en büyük askerî gemisi. Güvertesinden SİHA iniş-kalkış yapabildiği için dünyanın ilk SİHA gemisi unvanını taşır.	Hizmete giriş 2023
Türkiye Uzay Ajansı (TUA)	Uydu sistemleri, fırlatma araçları, simülatörler ve uzay platformlarının tasarımı. Astronot gönderme programları da vardır.	Kuruluş 2018
Bilişim Vadisi	Türkiye'nin en büyük teknoloji geliştirme üssü (Kocaeli). Siber güvenlik, akıllı şehirler, oyun teknolojileri ve yapay zekâ hızlandırma programları.	2015 / faaliyet 2019
TURKOVAC (TÜSEB)	Yerli ve millî COVID-19 aşısı. İhtiyaç sahibi ülkelere ve insanlara ücretsiz ulaştırıldı.	2020
Yerli elektrikli otomobil	Bursa Gemlik'te 1,2 milyon metrekarelik alanda kurulan fabrika. Ulaşım, teknoloji, yazılım, enerji ve hizmet ağını içeren mobilité ekosistemi .	Fabrika 2018 / seri üretim 2022

ASTRONOT: Türkiye'nin ilk insanlı uzay çalışmaları kapsamında astronot **ALPER GEZERAVCI** uzay yolculuğunu gerçekleştirmiştir.

YIL	HAMLE / OLAY	AÇIKLAMA
1923	Cumhuriyet'in İlanı	Türkiye Cumhuriyeti devleti kuruldu.
1923	Türkiye İktisat Kongresi	Millî kalkınma hamlelerinin temel ilkeleri belirlendi.
1925	Şakir Zümre	İlk yerli silah ve savunma sanayi fabrikasını kurdu.
1930	Nuri Killigil	İlk millî mühimmat fabrikasını kurdu.
1935	Etibank	Ülkemizin yer altı kaynakları araştırılmaya başlandı.
1936	Mehmet Ali Kâğıtçı	İlk modern kâğıt üretim tesisini kurdu.
1939-1945	II. Dünya Savaşı	Üretim azaldı, yatırımlar yavaşladı.
1941	Nuri Demirağ	İlk uçak fabrikasını kurdu.
1946	Zihni Derin	Doğu Karadeniz'de çay tarımını başlattı.
1950	MKE (Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu)	TSK'nin her türlü silah, mühimmat, roket, araç ve gereç ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kuruldu.
1960	Askerî Müdahale	Siyasi istikrarsızlık kalkınmayı olumsuz etkiledi.
1961	Devrim Arabası	İlk yerli otomobil üretildi.
1974	Kıbrıs Barış Harekâtı	—
1975	ASELSAN (Askerî Elektronik Sanayi)	TSK'nin haberleşme ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kuruldu.
1980	Askerî Müdahale	Siyasi istikrarsızlık yatırım ortamını zorladı.
1980	GAP (Güneydoğu Anadolu Projesi)	Baraj, sulama kanalları, tarım ve şehirleşme projeleriyle büyük bir kalkınma hedefi başladı.
1982	HAVELSAN (Hava Elektronik Sanayi)	TSK'nin yazılım mühendisliği alanındaki ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla kuruldu.
1984	TUSAŞ (Türk Havacılık ve Uzay Sanayi)	Hava platformlarının tasarımı, geliştirilmesi, üretimi ve yenilenmesi için kuruldu.
1998	E-devlet ve bilgi toplumu yatırımları	Dijital kamu hizmetlerine geçişin ilk adımları atıldı.
2003	Ulaşım ve Sağlıkta Dönüşüm	Bölünmüş yollar, köprüler, tüneller yapıldı; Sağlıkta Dönüşüm Programı ile hizmete erişim kolaylaştı.
2004	MİLGEM projesi	İlk yerli savaş gemisi programı resmen yürürlüğe girdi.
2010	Mega Projeler ve Altyapı Hamlesi	Marmaray, Yüksek Hızlı Tren, Yavuz Sultan Selim Köprüsü, şehir hastaneleri ve havaalanı yatırımları başlatıldı.
2011	İHA / SİHA	Millî İHA, Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından kullanılmaya başlandı.
2012	Enerji Arama Çalışmaları	Mavi vatan'da enerji arama çalışmaları başladı.

YIL	HAMLE / OLAY	AÇIKLAMA
2015	Bilişim Vadisi	Türkiye'nin en büyük teknoloji geliştirme bölgesi oluşturuldu.
2016	15 Temmuz Darbe Girişimi	Ekonomi kısa süreli etkilendi; millî üretim, savunma ve teknolojiye yönelim hız kazandı, "Millî Teknoloji Hamlesi" kavramı ortaya çıktı.
2018	TEKNOFEST	Dünyanın en büyük havacılık ve uzay festivali başladı.
2018	Türkiye Uzay Ajansı	Türkiye'nin uzay politikalarını belirlemek amacıyla kuruldu.
2020	TURKOVAC	Yerli COVID-19 aşısı kullanıldı.
2022	Yerli Otomobil	Elektrikli ve akıllı otomobilde seri üretime geçildi.
2023	TCG Anadolu	İHA-SİHA konuşlandırabilir gemi modeli tamamlandı.
2024	KAAN Savaş Uçağı	5. nesil millî muharip uçak ilk defa havalandı.

MİLLÎ ÜRETİM NEDEN ÖNEMLİ?: Millî üretim yapmak, bir ülkenin **EKONOMİK OLARAK GÜÇLÜ VE BAĞIMSIZ** olmasını sağlar. İhtiyaç duyduğumuz ürünleri kendimiz üretmezsek başka ülkelere bağımlı hâle geliriz. Savunma sanayisinde, sağlık alanında ya da teknolojiye dışa bağımlı olmak **KRİZ ZAMANLARINDA BÜYÜK SORUNLARA** yol açabilir. Kendi fabrikalarımızda üretim yaptığımızda hem ülke ekonomisi güçlenir hem de **YENİ İŞ ALANLARI** oluşur.

VATANSEVERLİK: Millî kalkınma hamlelerini desteklemek yalnızca devletin değil, **TOPLUMUN TÜM BİREYLERİNİN ORTAK SORUMLULUĞUDUR.** Vatanseverlik yalnızca ülkesini sevmekle sınırlı değildir; ülkenin gelişmesine katkı sağlayan çalışmaları desteklemek, üretimi önemsemek ve millî kalkınma hedeflerine sahip çıkmak da **VATAN SEVGİSİNİN ÖNEMLİ BİR GÖSTERGESİDİR.**

- **Millî kalkınma hamlesi:** Ekonomik-sosyal bağımsızlık, üretim ve çağdaş devlet için planlı girişim.
- **Türkiye İktisat Kongresi:** 17 Şubat – 4 Mart 1923, İzmir, Mustafa Kemal öncülüğünde.
- **Misak-ı İktisadi:** Kongrede alınan “Ekonomik And” kararları; 4. madde yerli üretimi öne çıkarır.
- **Şakir Zümre:** İlk sivil silah fabrikası (1925), İstiklal Madalyası.
- **Nuri Killigil:** Zeytinburnu (1933) ve Sütlüce (1938) silah-cephane fabrikaları.
- **Mehmet Ali Kâğıtçı:** İzmit selüloz ve kâğıt fabrikası (1934).
- **Nuri Demirağ:** Yaklaşık 1000 km demiryolu, ilk uçak fabrikası, Gök Okulu.
- **Zihni Derin:** Rize’de çay tarımı; TBMM kararı 1924, devlet alım garantisi 1940.
- **Devrim:** İlk yerli otomobil (1961); seri üretime geçilemedi.
- **Yavaşlatan etkenler:** II. Dünya Savaşı, ucuz ithal ürünler, askerî müdahaleler.